

MERKNAAM POKON WERD SOORTNAAM VOOR PLANTENVOEDSEL

Pokon en Chrysal uit Naarden

Wie kent ze niet? Het zakje Chrysal bij een boeket bloemen en het potje Pokon voor de kamerplanten. Deze producten zijn afkomstig van het Naardense bedrijf POKON & CHRYSAL. Dat bestaat al sinds 1929, bijna 100 jaar. De 'uitvinder' van Pokon was H.P. (Her) Bendien Sr. (1896-1979).

In 1914 startte hij met zijn broer Jacob een bomenkwekerij aan de Thierensweg in Naarden onder de naam 'Gebroeders Bendien'. Enige jaren later kwam er een houten gebouw aan de Bussumervaart en in 1920 bouwde Bendien daar zijn woning. Hij trouwde en kreeg een gezin met 5 kinderen.

Pokon

De kwekerij verliep en Her Bendien ging kunstmest voor een coöperatie verkopen. Hij stelde i.s.m. een Rijkslandbouwconsulent zelf een poedervormig mengsel samen van chemische meststoffen voor kamerplanten, werd zelfstandig ondernemer en noemde het product POKON. De letters geven de chemische elementen aan die er in zijn verwerkt: P van Phosphor, O van oxygenium/zuurstof, K van Kalium en N van nitrogenium/stikstof. Mede dankzij zijn vrouw Eef en meesterknecht Gerrit werd het product een succes, hoewel er al snel veel soortgelijke producten van concurrenten op de markt kwamen.

Het huis werd gebouwd naar ontwerp van de Amsterdamse architect H.Th. Wijdeveld (1885-1987) in de stijl van de Amsterdamse School. De bouw werd vermoedelijk uitgevoerd door de Bussumse aannemer Boersma. Vanwege de ligging van het pand binnen de middelste van de verboden kringen rond de vesting Naarden mocht uitsluitend in hout gebouwd worden, boven een stenen voet van maximaal 50 cm. In 1937 liet Bendien het op een vierkant grondplan gebouwde pand aan de achterzijde verlengen tot aan de Bussumervaart en er tevens een garage aanbouwen tegen de linkerzijgevel (beide naar ontwerp van de Bussumse architect K. van den Berg). In de zuidgevel werden in dat jaar alle begane grondramen vervangen door stalen exemplaren. Het huis is een rijksmonument.

Chrysal

In 1949 introduceerde de Belgische biochemicus ir. Camille Buys een zusje van Pokon. Dit zusje kreeg de naam Chrysal, een middel dat de levensduur van snijbloemen niet alleen meer dan verdubbelde, maar er ook voor zorgde dat snijbloemen zich in de vaas beter ontwikkelden en volledig tot bloei kwamen. Bendien

■ Pokon mannetje en Chrysal meisje.

las de publicaties over dit nieuwe product in de vakliteratuur en zocht onmiddellijk contact met Buys. Hieruit ontstond een samenwerking die tot de dood van Buys in 1980 heeft geduurd. Bendien verwierf de exclusieve verkooprechten en Buys zorgde voor de productie en het onder-

zoek voor de verdere ontwikkeling van Chrysalproducten. CHRYSAL is vernoemd naar de echtgenote van Buys, Chrystiane. CHRYSStiane en SALÉ – ofwel zout of gezouten in het Frans – afgekort en samengetrokken vormen het woord Chrysal. Na het overlijden van Buys kocht Pokon de

■ De nieuwe loods aan de Thierensweg in 1929.

■ Het bedrijfspand in Naarden.

■ Het wagenpark in 1977.

merknaam van de erfgenamen van Buys. In het bedrijf spreken ze wel over het huwelijk van het Pokon-mannetje en het Chrysal-vrouwetje.

Wereldmarktleider

Na 1960 kwam de export van beide producten op gang onder de bedrijfsnaam Pokon&Chrysal, het bedrijf had toen al ruim 30 medewerkers. Bendien Jr. was inmiddels zijn vader opgevolgd. Later werd een deel van de productie naar Polen overgebracht. Vanaf 1982 werden nieuwe producten aan het assortiment toegevoegd, zoals gazonmest en tuilmest. In 1991-1992 werd vlakbij de Rijksweg A1 in Naarden een nieuw pand gebouwd, dat in 1993 in gebruik werd genomen. Inmiddels was het bedrijf wereldmarktleider op het gebied van bloemverzorging geworden. De naam is na 2004 veranderd in Chrysal. Het bedrijf werd door fusies en overnames onderdeel van Enhold b.v. In 2018 heeft OAT Agrio Japan Ltd de Chrysal-groep overgenomen.

Bronnen:

De Gooi en Eemlander van 11 januari 2023, het boek 75 jaar Pokon Chrysal 1929-2004 en "Opa-Bendien" op www.marxplaats.nl.

Klaas Oosterom

■ Het allereerste Pokon potje in 1929.